

REKOMENDACIJOS ŽINIASKLAIDOS ATSTOVAMS DĖL SPORTO TEMŲ IR SPORTININKŲ VAIZDAVIMO

Rekomendacijos skiriamos profesionaliems žurnalistams, viešosios informacijos rengėjams ir skleidėjams. Rekomendacijų tikslas – padėti sukurti aukštus profesinius etikos standartus, informuojant visuomenę vaizdu, garsu ar tekstu apie skirtingų lyčių (moterų ir vyrų) sportinę veiklą ir pasiekimus. Šiomis rekomendacijomis siekiama kurti gerąją praktiką ir užtikrinti informacijos apie vyrų ir moterų sporto pasiekimus viešojoje erdvėje lygybę.

Šis dokumentas parengtas vadovaujantis Tarptautinio olimpinio komiteto patvirtintomis „Lyčių vaizdavimo gairėmis“ (*Gender Portrayal Guidelines*).

Preambulė

Sportas yra viena galingiausių sričių, galinčių skatinti lyčių lygybę ir suteikti moterims bei mergaitėms daugiau galimybių. Kaip olimpinio judėjimo lyderis, Tarptautinis olimpinis komitetas (TOK) yra atsakingas už vieną pagrindinių žmogaus teisių ir Olimpines chartijos principų – lyčių lygybę.

Didelė pažanga padaryta skatinant lyčių lygybę subalansavus bendrą žaidynėse dalyvaujančių sportininkų skaičių, taip pat diegiant lyderystės ugdymo ir informavimo kampanijas moterims. Tačiau vis dar susiduriama su įvairiais iššūkiais, kuriuos padėti įveikti gali nacionaliniai olimpiniai judėjimai.

Šiuo metu daugelis jų įgyvendina reikšmingas lyčių lygybės iniciatyvas, kad visame pasaulyje mergaitėms ir moterims būtų suteikta daugiau galimybių sportuoti bei dalyvauti profesionaliame sporte.

Strateginiame olimpinio judėjimo plane „Olimpinė darbotvarkė 2020“ yra patvirtinta lyčių pusiausvyros siekiamybė kaip vienas pagrindinių prioritetų, prie kurių įgyvendinimo turi prisidėti visos valstybės ir jų nacionaliniai olimpiniai komitetai.

Moterų ir vyrų lygių teisių ir galimybių užtikrinimas yra pagrindinė sporto ateities sąlyga, akcentuojant, kad sportas – didelis ir greitai besiplečiantis sektorius, kuris svariai prisideda prie ekonomikos augimo ir naujų darbo vietų kūrimo. Sportas taip pat skatina socialinį aktyvumą, kuris svarbus tiek jauniems, tiek vyresniems žmonėms, nesvarbu, kokia jų lytis.

Lyčių lygybė sporte reiškia vienodą moterų ir vyrų matomumą, įgalinimą, atsakomybę ir dalyvavimą visose sporto šakose ir rungtyse, kurias vienodai, be išankstinių nuostatų, stereotipų, seksizmo ir kitų diskriminaciją bei žeminančią informaciją reiškiančių jos apraiškų turi atspindėti žiniasklaida.

Mūsų, Lietuvos tautinio olimpinio komiteto (LTOK), pareiga ir atsakomybė, pripažįstant žiniasklaidos savireguliacijos mechanizmus, pateikti rekomendacijas Lietuvos žiniasklaidos priemonėms bei jų asocijuotoms struktūroms.

LTOK rekomendacijos Lietuvos žurnalistams, sporto ir kitų naujienų redaktoriams

Žiniasklaida yra pagrindinė visuomenės suvokimo ir požiūrio į sportą formuotoja Lietuvoje. LTOK, vykdydamas TOK rekomendacijas, vertina šalies žiniasklaidoje skelbiamus sporto pranešimus, atkreipdama dėmesį į lyčių lygybės klausimus. Kas mėnesį surenkami duomenys, kiek šalies žiniasklaidoje pasirodo pranešimų apie skirtingų lyčių sportininkų pasiekimus, kokios lyties žurnalistas atspindi įvykius. LTOK tenka pripažinti, kad situacija Lietuvoje yra panaši kaip ir kitose šalyse, kurias vertina lyčių lygybės indeksus stebinčios organizacijos, – Lietuva yra tarp šalių, kurios negali pasigirti lyčių lygybe su sportu susijusiose žinutėse. Publikacijose, radijo ir televizijos pranešimuose dominuoja informacija apie vyrų sportininkų pasiekimus, dauguma sporto informacijos rengėjų – taip pat vyrai.

Lietuva yra tik viena iš nedaugelio šalių, kurios nacionaliniam olimpiniam judėjimui vadovauja moteris sportininkė. LTOK prezidentės, olimpinės čempionės Dainos Gudžinevičiūtės komentarai žiniasklaidoje, taip pat kelios šalies sportininkės gerina statistiką, vis dėlto kol kas situacija nėra gera. Tenka pripažinti, kad šalies žiniasklaidoje vyrauja stereotipai, išskiriantys „vyriskas“ ir „moteriškas“ sporto šakas, vis dar pasitaiko seksizmo ir kitos moteris sportininkes žeminančios informacijos apraiškų.

LTOK nuomone, žiniasklaidos organizacijos turėtų būti skatinamos taikyti savireguliacijos priemonės, priimti vidinius elgesio ir etikos kodeksus bei plėtoti žiniasklaidos standartus, skatinančius lyčių lygybę. Tam turi būti sukurta nuosekli žiniasklaidos vidaus politika ir darbo sąlygos, kurios sudarytų prielaidas reikšti nestereotipinę moterų ir vyrų įvaizdį, užkirstų kelią seksistinei informacijai, reklamai bei turiniui, galinčiam paskatinti diskriminaciją, neapykantos kurstymą ir smurtą dėl lyties. Todėl LTOK žiniasklaidos priemonėms rekomenduoja:

Redakcijos darbe ir visuomenei pateikiamame turinyje atsisakyti stereotipų

Tradiciškai sportas yra sritis, kurioje dominuoja vyrai. Keisti šią situaciją trukdo įsigalėję socialiniai moteriškumo ir vyriškumo įvaizdžiai. Jie lemia, kad sportas dažnai siejamas su vyriškomis savybėmis, kaip antai: fizinė jėga, ištvermė, greitis, labai konkurencingas ir kartais net konfliktiškas nusiteikimas. Dėl šios priežasties sportuojančios moterys gali būti laikomos vyriškomis, o vyrai, kurie užsiima „moterišku“ sportu – nevyriškais. Paplitę su lytimi siejami stereotipai

Neigiamas pavyzdys

DELFI Naujausias Skaitomiausias Lietuvoje Sportas Orai Kriminalai Užsienyje Veidai Horoskopai Gyvenimas Mokslas

S. Burbaitė ėmėsi nemoteriško sporto: gyvenimas per trumpas nuobodiams darbams, žmonėms ir drabužiams (4)

DELFI
2016 m. spalio 12 d. 10:55

Jau beveik keturis mėnesius bent tris kartus per savaitę modelis ir tinklaraštininkė Simona Burbaitė skuba į Tailando bokso „Muay thai“ treniruotes. Būdamą individualaus sporto mėgėja šias treniruotes ji pasirinko dėl to, kad jos puikiai stiprina viso kūno raumenis, palaiko kūno tonusą, be to, jų metu iš galvos pašalinamos visos nereikalingos mintys, užsimiršta susikaupę rūpesčiai. Pasak merginos, tai puiki meditacija, kurios metu ji stiprėja ne tik fiziškai, bet ir emociškai.

Sekite karščiausias naujienas iš pramogų pasaulio Facebook ir Instagram!

Teigiamas pavyzdys

Pradžia Miestas Verslas Kultūra Kinas Lietuva Pasaulis

KaunoZinios.lt
2019 gruodžio 27 d. penktadienis, 21:00 [Liko](#) Eltjus Kniežauskas and 24K others like this.

Vyrų sinchroninis plaukimas – laikas laužyti stereotipus?
Paskelbė: Kostas Elmonas Data: 2016-07-26 09:37 [Spausdinti](#) | [Kommentari](#)

Michaelo Sohno nuotr.

Pasiklausus draugų ar artimųjų ką žino apie vyrų sinchroninį plaukimą turbūt nedaugelis galėtų kažką papasakoti. Žmonėms, kurie nesidomi šia sporto šaka, tai tik įprasta sporto šaka apie kurią niekas nežino ir niekas nekalba. Tačiau vyrams, kurie myli sinchroninį plaukimą ir žino, kad tai yra jų pašaukimas, kelias į sporto aukštumas tikrai nebuvo paprastas.

Vyrai dalyvaujantys sinchroniniame plaukime anksčiau nebuvo pripažįstami jokiose aukščiausio lygio varžybose. Tai buvo laikoma tik pokštas, kuriam nelemta išsipildyti. Tačiau atėjus šešioliktajam tarptautinio vandens sporto pasaulio čempionatui, kuris vyko 2015-tais metais Rusijoje, vyrai pagaliau gavo šansą išbandyti savo jėgas aukščiausiame lygmenyje. Kartu su itin aukšto lygio sportininkėmis dalyvavę vyrai galėjo parodyti visą savo išmonę ir visus savo sugebėjimus, kad įtikintų pasaulį, kad jie yra verti dalyvauti tokio lygio čempionate. Kai buvo paskelbta nugalėtojų pora, kurioje vienas iš poros dalyvių buvo vyras, abejonių, kad vyrai gali dalyvauti aukščiausio lygio sinchroninio plaukimo varžybose kaip ir nebeliko.

turi įtakos ne tik moterų dalyvavimui priimant sprendimus sporto organizacijose, bet ir sporto veiklose. Kalbant apie stereotipizavimą, žiniasklaidos vaidmuo labai svarus – ji gali įtvirtinti egzistuojančius stereotipus arba juos paneigti. Profesionalūs žurnalistai turėtų vengti lyčių stereotipų nušviesdami moterų ir vyrų sportą bei jų pasiekimus.

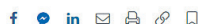
Redakcijos darbe ir visuomenei pateikiamame turinyje vengti seksizmo ir jo apraiškų

Žiniasklaidos priemonėse lytimi grindžiami stereotipai sportininkėms moterims ir sportininkams vyrams taikomi labai dažnai. Be to, moterys sportininkės dažnai seksualizuojamos – vaizduojamos sumenkinant jų sporto laimėjimus, labiau pabrėžiant moteriškumą, patrauklumą, o ne jėgą ir įgūdžius. Tai atsispindi tiek vaizdinėje, tiek kitokio turinio informacijoje. Rekomenduojame atsisakyti tokio sporto redakcijos žurnalistų požiūrio į sportininkus ir naujienų nepateikti per seksizmo prizmę.

Neigiamas pavyzdys

LFF atsiprašo dėl vulgaraus šou – taurės burtai bus traukiami iš naujo (115)

Lietuvos futbolo federacija (LFF)
2019 m. balandžio 18 d. 14:31

Balandžio 18 d. vyko Lietuvos futbolo federacijos (LFF) taurės I etapo ir II etapo burtai. Burtus organizavęs LFF Rinkodaros ir Komunikacijos departamentas ir LFF vadovai prisiima atsakomybę už ne iki galo suderintą burtų ceremonijos veiksmų planą bei netinkamą jų rinkodarinį principą.

Žiniasklaidos reakcija į LFF burtų traukimo ceremoniją

LRYTAS.TV SPORTAS © 2019-04-18 17:27 „Lietuvos ryto“ televizija

LFF burtų traukimas tapo vulgariu šou: kilo skandalas, transliacija ištrinta

Lietuvos futbolo federacijos burtų traukimas tapo vulgariu šou. Komandų lapelius traukusi apsiinuoginusi mergina sulaukė ne tik moterų teisių gynėjų, bet ir futbolo ekspertų pasipiktinimo. Po kilusio triukšmo transliacijos įrašas iškart buvo ištrintas, o pats burtų traukimas atšauktas.

Žymės: [Reporteris Lietuvos futbolo federacija \(LFF\) burtų traukimo ceremonija vulgarumas](#)

LFF Taurės burtų transliacija sukėlė pyktį: futbolo gerbėjai kalba apie pramuštą skylę dugne (9)

2019.04.18 12:24

SPORTAS > FUTBOLAS

Publikuota: 2019 balandžio 18d. 12:43, Atnaujinta: 2019 balandžio 18d. 14:31

Audrą sukėlusio Lietuvos futbolo federacijos bomba – taurės burtai ar turinys suaugusiesiems?

Neigiamas pavyzdys

Krepšinis Futbolas Dvikovos Tenisas Ledo ritulys Vandens sportas Kitas sportas

Tinklinis Galinėai Lengvoji atletika Regbis Rankinis Sunkioji atletika Megejai Kila

A.Tamašauskaitė – Europos jaunimo šiuolaikinės penkiakovės čempionė! [fotogalerija](#)

+ VIDEO

2019.11.22 20:39

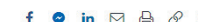

Teigiamas pavyzdys

DELFI [D+](#) Naujausias Skaitomiausias Lietuvoje Sportas Orai Kriminalai Užsienyje Veidai Horoskopai Gyvenimas Moks...

Geriausia Lietuvos sportininkė: 100 metų – tik nedidelė stotelė valstybės tobulėjimo link (14)

ELTA
www.DELFI.lt
2019 m. vasario 16 d. 08:56

Penktadienį, Vasario 16-ąją, Lietuvoje yra minimas valstybės atkūrimo šimtmetis. Šiai progai neabejingi liko ir Lietuvos sportininkai, kurie džiaugiasi, galėdami ginti savo laisvos šalies garbę visame pasaulyje.

Atsisakyti žeminančios informacijos lyties pagrindu

Reikėtų vengti eskaluoti neigiamus, sportininką ar sportininkę lyties pagrindu žeminančius įvykius ir nesėkmes sporte, jeigu apie tai nebūtina informuoti ir nėra visuomenės interesas žinoti.

Subalansuoti vyrų ir moterų pasiekimų atspindėjimą žiniasklaidoje

Lietuvoje moterų ir vyrų sporto šakoms skirtų žiniasklaidos apžvalgų apimtys labai skiriasi – vyrų sportui tenka daug daugiau dėmesio. Žiniasklaidos analitikų teigimu, populiariausi sporto informacijos rengėjai ir skleidėjai gali būti vertinami kaip kultūrinė priemonė, kuri visuomenėje stiprina su sportu susijusį tradicinį hegemoninį vyriškumą. TOK ir nacionaliniai komitetai tai vertina kaip problemą ir nevienodas galimybes skleidžiant informaciją apie vyrų ir moterų sporto pasiekimus bei sportinę veiklą. Atlikus išsamią vaizdo ir kitokio pobūdžio turinio analizę ir įvertinus sporto elito pasirodymus, ryškėja tendencija, kad moterų sportas žiniasklaidoje atspindimas per mažai. Tarptautiniai tyrimai rodo, kad vyrai sportininkai per televiziją rodomi dažniau nei moterys ir jų turinys užima per 88 proc. visų vaizdo įrašų. Šie duomenys atitinka ankstesnius tyrimus, susijusius su nepakankamu informacijos apie moteris sportininkes pateikimu. Redakcijos turėtų siekti lyčių lygybės balanso temų darbotvarkėje, pasakodamos apie sporto šakų įvairovę, sportininkus ir sportininkes, neišskiriant jų pagal lytį bei neakcentuojant „vyriško“ ir „moteriško“ sporto.

Skirti vienodai laiko, vietos ir apimčių žiniasklaidos priemonėje, nediskriminuojant nei vienos iš lyčių

Moterų ir vyrų sporto renginiams, įvykiams, komentarams turi būti skiriamas vienodas dėmesys (transliacijų laikas, laidų bei straipsnių kiekis ir apimtis), nenusveriant kurios nors vienos lyties naudai.

Neigiamas pavyzdys

DELFI

Rusų spauda tyčiojasi iš savo pasaulio čempiono: gėda! Argi čia – vyras? (370)

www.DELFI.lt
2015 m. rugpjūčio 1 d. 10:57

Foto: AFP/Scanpix

Kazanėje įsibėgėjusiame 2015 metų vandens sporto šakų čempionate pagal iškovotų medalių skaičių ir toliau vyksta itin atkakli kova tarp pirmaujančių Kinijos ir Rusijos rinktinių, kurios abi laimėjo jau po 7 aukso apdovanojimus, tačiau kinai šeimininkus lenkia pagal bendrą kiekį – 17 prieš 11.

Naujienų portaluose apie moteris sporte pranešama labai toli nuo pagrindinių naujienų

Po įspūdingo mūsų Adomaitis priekaištavo LKL: supranta, tai verslas, bet kur tada prioritetai (55)
Po svarbaus revanšo – taškais praplūpusio Echodo padėka sirgaliams ir komplimentai snaiperiams (9)

Trietaškiais praplūpus rezultatyvumo rekordą NBA užfiksavo „Wizards“ latvis, tačiau pergalei to neužteko
Už borto – Amsterdamo auksiniai berniukai ir Milano vilkai (6)
Favoritai pastatė Čempionų lygos triukšmadarius į kampą įvarčiais praplūpus dar vienas lenkas

Krepšinis

Rinktis neutralią kalbą ir terminiją

Ypatingas dėmesys turėtų būti kreipiamas į kalbos ir terminijos (žodyno) vartojimą komentaruose, antraštėse, straipsniuose. Publikacijose turėtų būti vartojama kuo objektyvesnė kalba, vengiant posakių ar žodžių, kurie lygina moteris su vyrais ir reiškia vienos ar kitos lyties pranašumą (arba trūkumą) prieš kitą, ypač formuluojant pranešimą apie moterų sportą, pasiekimus ar nesėkmes, lyginant su vyrų sportu. Skatinama žiniasklaidoje vartoti lyties požiūriu neutralią kalbą.

Skirti didesnę dėmesį vaizdai

Moterų ir vyrų sporto lygybės principai taip pat reiškia, kad, vaizduojant skirtingų lyčių sportininkus, svarbu atsižvelgti ir į vaizdų parinkimą. Reikėtų stengtis užtikrinti, kad nedominuotų vienos lyties atvaizdai.

Ypatingą dėmesį skirti pagarbiu asmens rodymui. Skelbiant atletų atvaizdus, turėtų būti įvertintas bendras padarumas, nesvarbu, ar tai sportininkai, jų gerbėjai ar žiūrovai. Gera praktika yra laikomas siekis vengti seksualizuotų sportininkų – moterų ir vyrų – vaizdų. Fotografijose ar vaizdo įrašuose reikėtų siekti estetikos, o ne perdėto atletiško vaizdavimo. Taip pat rekomenduojama atsisakyti perdėto dėmesio sportininko išvaizdai ar fiziologijai apskritai. Pagrindinis dėmesys informuojant turėtų būti skiriamas patiems sportininkams ir su sportu susijusiai jų veiklai.

Sudaryti sąlygas sporto žinias ir publikacijas rengti daugiau moterų

Lyčių lygybė susijusi ir su iššūkiu visuomenės informavimo priemonėms – sporto žiniasklaidoje dirba per mažai moterų, kurios rengtų ar praneštų sporto naujienas, apžvelgtų sporto įvykius, rengtų reportažus. Olimpinėse žaidynėse Lietuvos žurnalistės ir fotografės moterys sudaro tik nežymų procentą. Šis atotrūkis tarp vyrų ir moterų matomas ir sporto žiniasklaidos priemonėse, kur jokių vadovaujamų pareigų sporto redakcijose moterys neužima. Rekomenduojame sporto redakcijoms į darbą priimti daugiau moterų, kurios ne tik rengtų reportažus ir kitokio formato sporto naujienų laidas, bet ir užimtų atsakingas pareigas.

Nuolat stebėti padėti dėl lyčių lygybės ir rūpintis savireguliacija

Savireguliacija turi būti vertinama kaip pagrindinė žiniasklaidos pramonės strategija. Kaip rodo Šiaurės šalių patirtis, politikai nenoriai imasi veiksmų dėl lyčių lygybės žiniasklaidoje, nes reguliuojama žiniasklaidos industrija gali būti vertinama kaip cenzūros forma arba saviraiškos laisvės ribojimo būdas. Tarptautinių organizacijų įsipareigojimai ir užmojai daro spaudimą valstybėms veikti, tačiau tai nereiškia, kad valstybės, siekiančios spręsti lyčių lygybės klausimą žiniasklaidoje, tam turi kurti specialius įstatymus. Gali būti teikiami rekomendacinio pobūdžio siūlymai, kurie žiniasklaidą gali veikti ne imperatyviai, o skatinant savireguliacijos instrumentus. Pavyzdžiui, pavyzdinčiai lyčių lygybės principus diegiančios Šiaurės šalys pasirinko skirtingus būdus, tačiau visais atvejais pabrėžiama, kad sisteminga, skaidri savistaba galėtų būti pirmas žingsnis, siekiant pašalinti lyčių jautrumo stoką žiniasklaidoje. Tą pabrėžia Islandija ir Švedija, nors jų valdžios ėmėsi ir įstatymų bazės. Pavyzdžiui, Islandijoje imtasi struktūrinių priemonių, siekiant daugiau sužinoti apie lyčių lygybę žiniasklaidoje, reikalaujant stebėti rezultatus ir pokyčius per žiniasklaidos įstatymą nuo 2011 metų. Švedija taip pat padidino visuomeninių transliuotojų atskaitomybę, reikalaujama, kad visas jų darbo ir turinio organizavimas būtų vykdomas atsižvelgiant į lyčių lygybės ir įvairovės perspektyvą. Lietuvos atveju rekomenduojame diegti savireguliacijos instrumentus:

- reguliariai peržiūrėti ir atnaujinti sporto redakcijos struktūrą, jei reikia, vidaus taisykles iš lyčių lygybės perspektyvos.
- formuoti redakcijoje lyčių lygybės politiką, o į metines ataskaitas įtraukti lyčių lygybės politikos įgyvendinimo rezultatus bei skelbto turinio monitoringą.

Teigiamas pavyzdys

LRT žinių tarnyba pasirašė darbo principų lyčių atžvilgiu dokumentą, kuriuo remiantis redakcijoje tiek žurnalistai, tiek žurnalistės rotuojami pranešant ir rengiant sporto žinias.

Pasitelkti ekspertinę nuomonę, nediskriminuojant eksperto ar ekspertės pagal lytį

Reikia stengtis užtikrinti ekspertinių šaltinių, komentatorių atranką ir naudojimą žiniasklaidos priemonių pranešimuose, siekiant balanso tarp vyrų ir moterų atstovavimo.

Skatinti visą žiniasklaidos bendruomenę laikytis lyčių lygybės principų

Rekomenduojame kelti visų žiniasklaidos priemonių darbuotojų raštingumą. Skatinti bendruomenę atsakingai žiūrėti į žiniasklaidos pranešimų turinį ir suteikti galimybę įgyti pagrindines žinias apie lyčių lygybės principus ir redakcijos politiką lyčių lygybės, žmogaus teisių ir aktyvaus dalyvavimo demokratinuose procesuose klausimais.

Rūpintis tobulinimusi ir gerąja praktika

Socialiai atsakingos redakcijos siekia didinti sporto žurnalistų profesionalumą ir kompetencijas.

Siekiant skatinti ir įgyvendinti gerąją praktiką sporto ir kitų sričių žurnalistams, rengiantiems informaciją apie skirtingų lyčių sportininkus ar sportą, patariama susipažinti su Tarptautinio olimpinio komiteto rekomendacijomis šioje srityje ir jas taikyti.

Jos skelbiamos:

<https://stillmed.olympic.org/media/Document%20Library/OlympicOrg/IOC/What-We-Do/Promote-Olympism/Women-And-Sport/Guide-Genders-Balanced-Representation.pdf>